

DE
1797 21
JURIBUS EX LAESIONE
ORIUNDIS, 2
AD
JURIS NATURAE PRINCIPIA
DIJUDICATIS,
DISSERTATIO,
QUAM
AUCTORITATE
ILLUSTRIS ICTORUM ORDINIS
AD OBTINENDUM
DOCTORIS GRADUM
DIE V. APRILIS MDCCXCVII.
DEFENDET

AUCTOR
CHRIST. GOTTL. KONOPAK,
GEDANENSIS.

HALAE,
TYPIS BATHEANIS.

JURIS EX FABRIONE
O. N. P. U. D. S.

LIBR. NATURAL. BEROLINIA

PLUMMERIA

DE... ..

ILLINOIS... ..

DE... ..

DE... ..

DE... ..

DE... ..

DE... ..

DE... ..

I
no
ru
li
ta
ta
fu
hi
cu
po

nu
la
au
te

g

§. 1.

Inter omnia entia, quae nobis innotescunt, non nisi hominum ea est alterius ad alterum relatio, ut juribus frui eos dicere liceat. Non solum igitur brutorum erga bruta, brutorum erga homines, hominum erga bruta nulla sunt jura, sed neque hominibus adversum entia ipsis superiora, e. g. Deum, neque his adversum homines, jura competere, si accuratius loqui velis, contendere unquam poteris.

§. 2.

Jus meum violat, qui impedit, quominus eo utar, atque haec juris mei violatio laesionis nomine nuncupatur. Ex dictis autem consequitur, laesum aequae ac laedentem homines esse oportere.

§. 3.

Laesio in sensu latiori est quaecunque juris mei violatio, sive imputari possit

laedenti, sive minus. Quodsi autem jus a se violatum meum esse scit laedens, in sensu frictiori laesio vocatur.

§. 4.

Quemadmodum ex corporibus destructis nova corpora novaeque formae saepissime prodeunt; ita quoque ex juribus laesis jurium, quibus antea non fruebamur, nova quaedam species provenit, de qua hoc loco brevi exponere instituimus.

§. 5.

Laesionem plerique vel jam illatam, vel coeptam, vel instantem dicunt, et illata jus indemnitis, coepta jus defensionis, instante jus praeventiois niti contendunt.

§. 6.

Jam vero quum coeptae laesionis notio plures comprehendat laesiones, quarum aliae illatae, aliae instantes sunt, distinctio illa logices praecipis non omnino accommodata esse videtur. Neque jura ex hac (coepta) laesione oriunda a juribus ex illata ac instante laesione proficiscientibus diversa sunt, coepta, quatenus illata est, jus indemnitis, quatenus vero instantis est, jus praeventiois impertiente, propterea-

que defensione et praeventione sua natura eandem rem significantibus.

§. 7.

Ex quibus etiam facile intelligitur, quantum a vero illi aberrent, qui solum defensionis s. praeventionis jus ex laesione coepta derivent, quum praeter hoc et indemnitis jura inde proficiantur.

§. 8.

Indemnitis jus duplex est. Jus enim violatum vel restitui potest, vel minus. Si restitui non potest, jus damni reparationem exigendi, seu jus indemnitis in sensu proprio competit laeso, dummodo laesio ipsa sit fricte sic dicta. (§. 3.) Nam ad resarciendum damnum obligatus non est, cui imputari laesio nequit. Si vero potest restitui jus violatum, restitutionis poscendae facultate gaudet laesus, quamvis fricte sic dicta non sit laesio. Atque hanc facultatem jus indemnitis in significato improprio nominare liceat, quod idem solum jus est ex laesione, quae imputari non potest laedenti, ortum ducens.

§. 9.

Praeter haec jura laesis concessa sunt, qui jus quoque puniendi laedentem, seu propter laesionem illatam malo physico eum afficiendi, ipsis tribuant, de quo jure, an etiam hominibus extra rem publicam viventibus competat, diu multumque disputatum est.

§. 10.

Jurium persequendorum ratio est coactus seu vis, qua, in sensu latissimo sumpta, omnia ea comprehenduntur, quibus, aliquid ut fiat, vel non fiat, efficitur.

§. 11.

Hic coactus, quatenus hominum actiones ejus objectum sunt, absolutus, h. e. talis esse nunquam potest, ut propositum, ad quod assequendum eo uteris, necessario assequare.

§. 12.

Quaelibet hujusmodi vis, quam ad tuenda persequendaque jura mea infero, vel jura jam laesa, vel laedenda spectat. Quae in juribus laesis nititur vis, ejus statim post laesionem illatam faciendae non semper mihi datur potestas, quia juribus ex laesione jam patrata oriundis, vel non adhibita vi, sed solius

admonitionis ope, satisfacturum esse laedentem
interdum sperare licet.

§. 13.

Jurium vero ex laesionibus instantibus
emanantium quaedam ipsa ejusmodi sunt, ut
in vi afferenda videantur posita, aut certe sine
vi allata conservari restituere non possint. Sed
de omni hac distinctione, quae necessaria et
proposito nostro convenientia ducemus, mox
suo loco exposituri sumus.

§. 14.

Jam de indemnitate jure qui du-
bitet, haud facile quisquam erit. Qui rem
meam possidet, sive hoc injuste fiat, sive
non *), restituere debet. Nam jus eam pos-
sidendi propterea meum esse non desinit, quod
ab alio possidetur. Qui injuste perdidit eam
aut consumpsit, ut damnum refarciat, obliga-
tur. Ab hoc enim officio ipsum absolvere pe-
rinde esset, ac si cujusque res pro lubitu de-
lendi consumendive copiam ipsi faceres, cum
quo quidem jure in eum collato omnium om-
nino jura funditus everterentur.

*) h. e. non contra jus; si e. g. meam esse
nescit. A quo enim jure possidetur, quam-
diu ita possidet, ut restituat, postulare non
possum.

§. 15.

Quum vero fieri possit, ut non coactus laedens rem restituat, seu damnum ex ejus deletione profectum reparat, hanc indemnitis praestationem, simulac primum laesionis certior factus sum, confestim vi extorquendi jus mihi non competit. Attamen hoc jus vel statim, ubi passus sum injuriam, tum mihi denegare non licet, quum verendum est, ne non adhibita vi, qui me laesit, indemnitis juri non satisfaciat.

§. 16.

Quae ex instante laesione plerumque derivantur jura defensionis seu praeventionis, facilius illa quidem in dubium vocari possint, quum ea sit eorum indoles, ut in vi inferenda versentur, et quum raro aut forte nunquam tanta certitudine de laesione instante mihi persuasum esse possit, ut nullus omnino dubitationi locus relinquatur.

§. 17.

Antequam vero in horum jurium natura inquirimus et, an jurium nomen ipsis tribuere liceat, dijudicamus, de duplici vis adhibendae genere quaedam dixisse juvabit. Quaelibet vis illata est malum. Alia vero, quia

adhibetur, quum laesurus in eo est, ut laedat, statim ubi adhibetur, malum est; si e. g. gladium, quo quis fricto me invadit, ipsi eripio, eumve, qui percussurus in me irruit, ut vanum et inane reddam ejus consilium, humi proferno; alia contra, quum non statim, nulloque tempore interveniente a laesione excipiatur, non eodem, quo paratur, momento malum est, sed demum fit, quum laesionis mihi inferendae periculum facit laesurus, si e. g. vallo me sepio, aut fossam circa domum meam duco. Huic vi remotioris, illi proximae nomen indere liceat.

§. 18.

Jam remotiorem vim quod attinet, quum, an sibi malum existat, a quolibet pendeat, neque inferatur malumque fiat, nisi laesione ipsa existente, ejus parandae libertatem mihi denegare nemo potest.

§. 19.

Sed alia res est, quae proxima a me nuncupatur vis. Haec enim non, ut illa, tum demum malum existit laedenti, ubi vere inferitur laesio, sed quae metuitur quamque illatum iri certo persuasum habere non possum, laesioni opponitur. Quamvis e. g. veri

simile sit, eum, qui manum minacem contra me tollit, animum me verberandi habere, nihilo tamen minus fieri potest, ut expers sit hujus animi. Quonam igitur jure huic opinatae laesioni vim opponere et quem credo adversarium, malo afficere possum? Nonne si me ferire non voluisset, ipse laedens evaderem?

§. 20.

Haec omnino rem dubiam reddere et haud nullius momenti esse videntur. Attamen non desunt, quibus refutentur, rationes. Primum quidem laesiones saepissime inferri, quum hanc rem usu et experientia quisque doceatur, nemo negabit. Deinde quamlibet laesionem actiones praecedunt, quae, quanquam ipsae laesionum nomine appellari nequeunt, tamen ita comparatae sunt, ut laesiones praeparant, easque expectandi metuendique occasionem praebent, ut sublatio gladii, quo quis me vulneraturus fuit. Quemadmodum igitur sine his actionibus praeparatoriis laesiones illae cogitari non possunt, ita ex ejusmodi actionibus, ut ex voluntatis declaratione, laedendi animum laesionemque inferendam, si non certo et indubitate, tamen summa veri

similitudine colligere licet. Propterea vero, quod non omnis omnino, vel minima dubitatio removeri possit, a defensione vel praevensione abstinere idem esset, ac cujuslibet aggressoris injuriis sponte se permittere, ejusque voluntati relinquere, an, vita, libertate aliisque forte bonis servatis et quasi dono mihi datis, damni reparationem ab ipso exigendi facultatem mihi impertiat. Quae quidem agendi ratio lex universalis fieri nunquam potest, nisi omni circa res nostras ipsamque libertatem et vitam securitati renuntiare velimus.

§. 21.

Sed de his et qui minoribus agitantur difficultatibus, tamen conveniunt. Acrior de jure puniendi, quod dicitur, est disceptatio, cui investigando et, si fieri potest, deducendo nunc operam demus.

§. 22.

Eorum, qui jus puniendi defendunt, tres potissimum classes constituere possumus. Alii in sola laesione illata, alii in avertendis laesionibus futuris, quae propter laesiones illatas metuuntur, alii in abjecta laedentis natura et indole hujus juris positam esse causam contendunt.

§. 23.

Qui, nullo novarum laesionum repellendarum habito respectu, solum ex laesione perpetrata jus puniendi derivant, fere sic argumentantur: ordo legitimus originarius, qui in eo ipso versatur, ut omnia entia libera libertatis suae usum invicem coerceant ac circumscribant, jus quoque puniendi comprehendit. Quum enim, qui laesit, punitur, non nisi reactionem, ut ita dicamus, illius entis liberi experitur, cujus libertatem impedit. Quare nullius iusta libertas violatur, si laedens malo, seu quod idem est, poena a laeso afficitur. Praeterea, si sola laesio iusta causa non esset, cur malum infigatur laedenti, quaevis laesio esset legitima et nemini eam avertendi jus competeret.

§. 24.

In qua argumentatione haec mihi dubia esse videntur: primum quidem mihi persuadere non possum, poenam ab aliquo exactam, si, ut volunt illi, ad laesiones futuras non referatur, in reactione consistere. Quaevis reactionis vim afferendam aut certe cum reactione ipsa coexistentem respicit, non allatam, quum quae allata jam est, eidem resisti nequeat; quare

non nisi quae in defensione vel praeventione vis collocata est, reactionem esse intelligo.

Deinde si quoque concederetur, poenam nihil aliud esse, quam reactionem, hoc solo vocabulo nihil assequerentur nostri juris puniendi defensores. Nam propterea persuasum non habeo, hanc reactionem esse justam, poenisque a laedente sumtis, nisi aliunde hujus rei probandae causa petatur, nullius justam libertatem violari. Cum indemnitate praestatione laeso, quod ejus est, reddere cogitur laedens; defensione seu praeventione suum quod est, ut maneat suum, efficit laesus. Nihil his rebus inest, de quo dubitemus; nihil, quo justitiae satisfiat, in iis desideramus. At poena, cujus jus tantummodo ex illo fonte derivas, si quem afficis, nihil aliud agere videris, quam malo, quod infectum reddere nequis, malum novum coacervare, quod, quae ratione a justitia postulari contendas, equidem non perspicio.

Denique concedere non possum, propterea, quod sola laesio poenae afferendae justa causa non habeatur, quamlibet laesionem legitimum fieri, eamque avertendi jure laedendum privari. Nonne, quum jus indemnitate laeso,

et defensionis jus laedendo tribuimus, illegitimam nos censere laesionem, satis superque declaramus? Nonne cum his ipsis juribus in laesos laedendosque collatis, simul laesiones repellendi jus iis attribuimus? — Praeterea quum ex avertendis laesionibus puniendi jus non deduci velint adversarii nostri, ex eo, quod, sua sententia non probata, removendarum laesionum potestas laedendis adimatur, hujus sententiae suae praesidium sumere et quasi munimentum sibi exstruere non possunt, nisi manifesto sibi ipsi contradicere velint.

§. 25.

Jam eos audiamus, qui ex abjecta laedentis natura et indole puniendi juris causam petendam esse arbitrantur, quique his fere rationibus sententiam suam nobis probare student: quicumque nos laedit, a dignitate entium ratione praedictorum se ipse dejicit, proptereaque ut ens ratione carens eum tractare nobis licet, quod fit, quum malum ipsi inferimus, poenave eum afficimus. Laesione enim relatio illa inter nos et laedentem rescissa est, qua jura adversus nos in eo agnoscere obligemur. Jam non cum homine nunc nobis res est, sed cum ente, quod,

quum ratione sua usus non sit, ut ens ratione praeditum, h. e. ut hominem tractari potulare nequit.

§. 26.

Quae quidem, ut primum menti nostrae se praesentant, veri aliquam similitudinem prae se ferre videntur. At re paulo accuratius considerata haec species evanescit. Quamvis enim, quatenus quis aliorum jura violat, contra rationem agat, tamen idem ens ratione praeditum esse non desinit, atque hoc ab illo non nisi mente separari potest. Quo igitur, qui laesit et quatenus laesit, malo afficitur, eodem ens rationale non potest non afficere.

Praeterea quum et vita ejus, qui a virtute praecepta negligit, non sit rationi consentanea, hunc quoque, imo omnes omnino puniendi jus tibi competeret, qui qualicumque modo quid egerint vel dixerint, quod coram rationis tribunali verum bonumque non intelligatur. Vae tum magno scriptorum nostrorum numero! Vae et mihi, si forte, quae a ratione probentur, laud digna, in hac dissertatione quaedam inveniantur!

Denique hujus poenae nulli circumscribi possunt limites. Qui levioris pretii res furto

auferunt, aut leve vulnus alicui dant, eadem hos poena afficere licebit, quam qui domos incendunt hominesve trucidant. Imo puniendi jure quisque, nullo prorsus excepto, gaudebit, et quoties velit, eodem uti poterit.

Quibus adjicere audeam, jus puniendi hac ratione deductum se ipsum tollere et ad nihilum redigere. Si enim laesione relatio illa inter nos et laedentem, in quam solam jura nituntur, rescinditur, nulla quoque erga eum, nisi contradicere nobis ipsi velimus, nostra esse jura, concedere debemus. Qualicumque igitur malo nos affecerit, jura nostra ab eo violata esse dicere eumque punire non magis possumus, quam, quae hominem laceravit, feram bestiam.

Haec omnia tam facili negotio ex illa sententia derivantur, tamque parum ad veritatem accedere videntur, ut animo comprehendere vix ac ne vix quidem fas sit, qui hujus sententiae ullus defensor existere potuerit.

§. 27.

Resat, ut de iis loquamur, qui ex avertendis laesionibus futuris, quae propter laesiones illatas metuuntur, jus puniendi profici

eisci contendunt. Qui nos laesit, inquit, si nihil aliud inde sibi accidere viderit, quam ut rem ablatam restituat, damnumve reparet, mox novae laesionis, ex qua major forte utilitas in eum sit redundatura, periculum faciet et cum eo alii idem conari haud dubitabunt, quum tam vili pretio se defuncturos esse sperare possint. Quare praeter indemnitate praestationem quoque ad poenam subeundam laedens obligandus est, ut sit, quo et hic et alii, eandem sortem metuentes, a laesionibus futuris deterreantur. Negare quidem non possumus, hac ratione ex sola veri similitudine petita puniendi juris fundamenta nos jacere. Sed hoc nihil obest. Sufficit, ipsum principium firmum esse et stabile. Usus ejus in vita communi, ubi, an assequuturi simus consilium nostrum, tam raro certum est, ad veri similitudinem licet accommodare. Huc accedit, ut minis, de quarum jactandarum jure, quum iis solis nullius jura violentur, nemo dubitabit, nihil efficeret, si vanas esse easdem sineret. Quare, quod minitatus es malum, ideoque poenam inferendi jus tibi competat necesse est.

In dijudicanda horum sententia et inquirendis, quibus eam defensant rationibus hoc primum quisque facile videt, verum discrimen poenam inter et praeventionem eos non facere, quum ad praeventionis naturam pertineat, ut avertendarum laesionum futurarum causa aliquid fiat. Sed in verbis sumus faciles! Neque negari potest, hoc, quod poenam vocant, praeventionis genus ab alio praeventionis genere quodammodo differre, quum laesionem illatam ipsi praecedere oporteat.

Gravioris momenti sunt, quae in re ipsa dubia esse videntur. Quoad enim causam, ex qua ejus jus deducatur, longe alia res est haec, quam illa praeventio, de qua in paragrapho vigesima loquuti sumus, quaeque laesuri aliqua declaratione, se esse laesurum, innititur. Qui forte consilium ejus non esse dicant, ut animum laedendi declaret, his fieri non posse respondeamus, ut sibi persuadeat, nos hunc animum ejus non esse suspicatuos, ideoque illas ipsius actiones, quas praeparatorias nominavimus in paragrapho citata, ut voluntatis declarationes considerari posse. Gla-

dio igitur fricto in aliquem irruere idem est, ac eundem percussum iri, verbis declarare, ex qua re jus malum afferendi laesuro, si aliter fieri defensio seu praeventio non potest, oriri nemo negabit. Sed quam poenam vocant praeventionem, ejus longe alia est ratio. Nam laesio illata, quia cum hac propositum jam assequutus est laedens, ut declaratio ejus, novam laesionem se illaturum esse, considerari non potest. Injuste igitur ageremus, si ideo quod fieri possit, ut in posterum ab eo aliisve laedamur, malo ipsum afficeremus. Haec enim poena ne veri similitudine quidem laesionis futurae niteretur certe non in omnibus, quae accidunt, rebus, quum earum plurimae possint esse, quae novae laesionis metuendae occasionem nobis non praebeant. Qui e. g. summa esurie ductus hodie panem nobis aufert, propterea et frequentibus diebus furtum facere non habet in animo. Quae quum ita sint, hoc saltem nobis largiri adversarios nostros oporteret, non in omnes, qui jura laeserunt, poenas esse inferendas, sed in eos solummodo, quos et in posterum nos laesuros esse veri simile sit. Qui autem hujus veri similitudinis rationem compu-

tare, qui propter eam solam malo quem afficere possumus, quum ejus, quod exspectatur, contrarium accidere posse, ipsa veri similitudinis notio manifesto comprehendat.

Praeterea quum ex laesionibus futuris, ergo ex rebus, quae ad summum veri similes sunt, poenarum sumendarum jus deducant, ex principio firmo atque stabili deductum esse, nobis persuadere non possumus. — Deinde quanquam non ignoramus, eam in vita communi saepissime esse hominum conditionem, ut ad veri similitudinem actiones debeant accommodare, tamen in iis rebus, a quibus aliorum jura pendent, hoc licere non videtur. — Quod denique minas attinet, concedamus eas esse licitas; concedamus etiam, quae minitati sumus mala inferre, nobis esse permissum. Quid vero inde sequitur? Pactum hic habes. Quasi convenit inter nos et laefuros de poena, si nos laedant, ipsis infligenda, Malo igitur, quod laesione perpetrata inferimus, quia sibi inferri ipsi voluerunt, non violatur laedentium jus. Sed hoc poenae jus ex pacto, non ex laesionis futurae veri similitudine derivatum est, neque jus puniendi uni-

---

verſale, de quo hoc loco quaeritur, nominari poteſt.

§. 29.

Mea quidem ipſius ſententia jus puniendi ex juris naturae principiis peti ac demonſtrari nequit. Neque cum omnium legitima libertate hoc conſtare non poſſe, quomodo offendere velint, intelligo, quum in hac re docenda non niſi futurarum laeſionum veri ſimilitudo ipſis refugio ſit relicta, qua alios ad puniendi jus deducendum uti nolle jam diximus, alii vero, ut nobis quidem perſuademus, juſtas utendi cauſas afferre non poſſunt.

VIRO PRAENOBILISSIMO
ATQUE
DOCTISSIMO
CHRISTIANO THEOPHILO
KONOPAK

S. P. D.

ERNESTUS FERDINANDUS KLEIN.

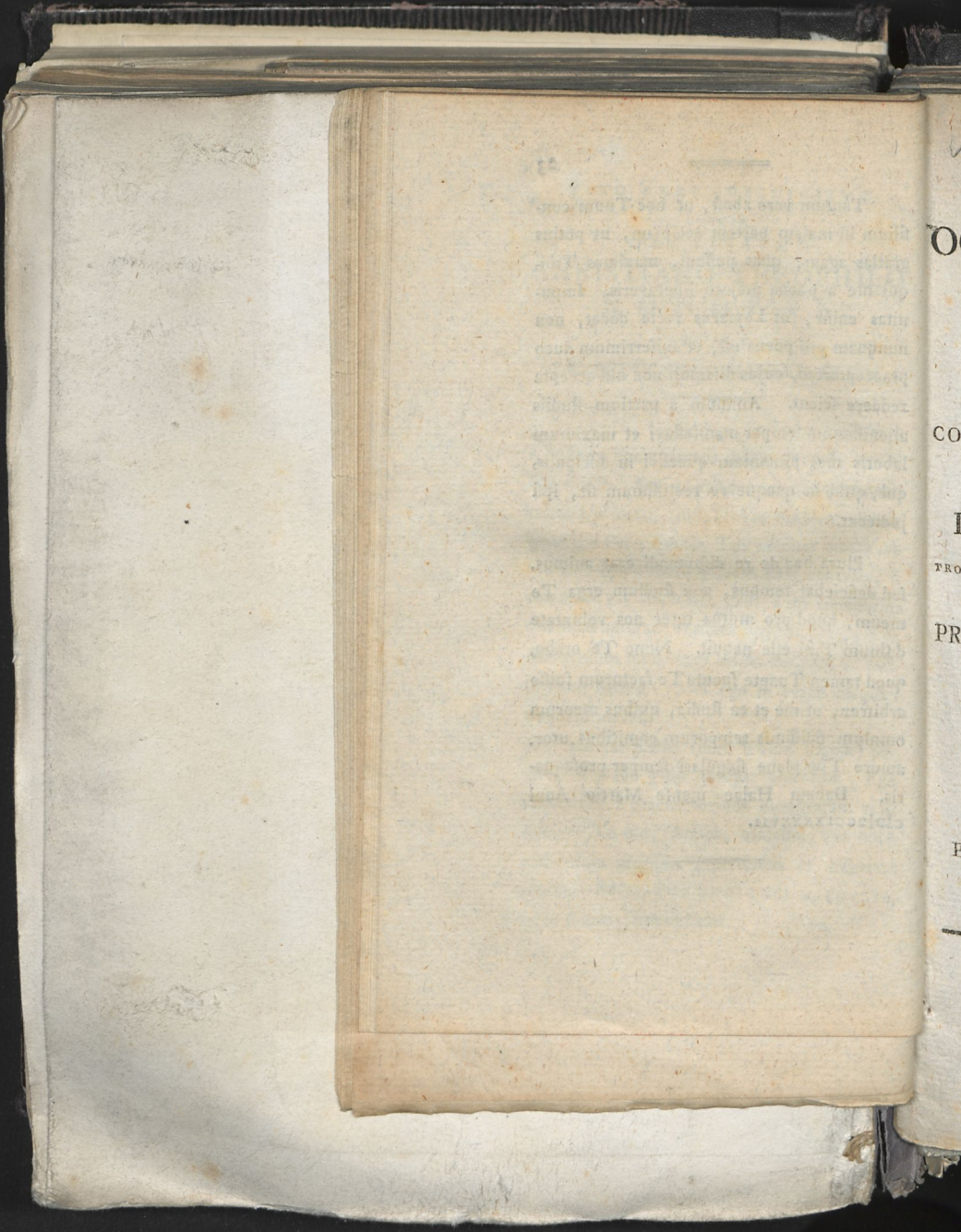
Nulla re bonus parens magis gaudet, quam filio simili. Qua id ratione ad nos pertineat, miraberis forsan, nisi Tibi in mentem veniat, quod me Praeceptoris Tui nomine honorare soleas. Quod recte quidem fieri concedo, si minus ad res respicias, quas Tibi tradiderim quam ad animum veritatis amantem, quem in Auditoribus meis omni modo excitare et confirmare studeo. Nec ego in verba magistri unquam juravi.

Noxiae poena (cum Tullio loquar) par esto, ut in suo vitio quisque plectatur. Ego viam mihi a praeceptoribus monstratam reliqui, et Tu me, Amice, amicum, quo duce cathedram ascendis superiorem ex inferiori refellere studes, Jus puniendi naturale, quod statuo, impugnans.

Tantum vero abest, ut hoc Tuum consilium in malam partem accipiam, ut potius gratias agam, quas possum, maximas Tibi, qui me a poena majore liberaveris. Impunitas enim, ut Leyserus recte docet, non nunquam pro poena est, et miserrimum duco praeceptorem, cujus discipuli non nisi accepta reddere sciant. Animum a partium studiis alienissimum semper manifestavi et maximum laboris mei praemium quaesivi in discipulis, qui, quid in quaque re rectissimum sit, ipsi judicent.

Plura hac de re disputandi erat animus, sed deficiebat tempus, non studium erga Te meum, quod pro mutua inter nos voluntate dubium Tibi esse nequit. Nunc Te orabo, quod tamen Tuapte sponte Te facturum fuisse arbitror, ut me et ea studia, quibus meorum omnium fidissimis temporum comitibus utor, amore Tuo plane singulari semper prosequaris. Dabam Halae mense Martio Anni c1010cclxxxvii.

OO

CO

I

PRO

PR

B

Halle, Diss., 1795/1800

ULB Halle
001 938 460

3

56.

vel 18

1797 71

D E

JURIBUS EX LAESIONE
ORIUNDIS,

A D

JURIS NATURAE PRINCIPIA
DIJUDICATIS,

DISSERTATIO,

QUAM

AUCTORITATE

ILLUSTRIS ICTORUM ORDINIS

AD OBTINENDUM

DOCTORIS GRADUM

DIE V. APRILIS MDCCXCVII.

DEFENDET

AUCTOR

CHRIST. GOTTL. KONOPAK,

GEDANENSIS.

HALAE,

TYPIS BATHEANIS.

